

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12 Fylke: Nordl.
 Tilleggsspørsmål nr. til nr. 5 Herad: Vega
 Emne: Samal engkultur Bygdelag: Vika
 Oppskr. av: Etils Alexandersen Gard: Stugarden
 (adresse): Vikasjån G.nr. 16 Br.nr. 8

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *etter eige røynsle*
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- 1) Ja. Tebra, var eng som mykje hadde fått
 grott etter åker. Kalla det og "attlega"
 når det var stutt sid sidan det var
 åker. "Tjubkeng" kalla ein den eng der
 det var mykje gras. "Sklimma" kalla ein
 det der det var lite og stutt gras.
 Namni var anten "grovhøy" og "finhøy" eller
 "kuhøy" og "sauhøy".
 "Ufslattor", kalla kalla ein dei.
 Bruka alltid "stubbtor" når dei slo
~~når dei slo~~ for i tidi, slike.
2. "Laukhjurr", dei kalla hogg dei i jonsok-
 tidi. Det finaste riset mid lauv på vart
 turka og bruka til kookemat om vinteren.
 Dei la det under høyt og kalla det "uss-
 stald". Dungen vart kalla "kuistdengar".
 Dei sa dei var å "lauva" og "kuistd".
 Kuisten hadde dei heim og han vart lagt
 med skotveggen. Det laga godt av han
 under gytta i greva. — Ja. Brå
 steinar vart bortebrar; men dei største som
 dei iktje fekk opp mid jarnstaven, vart
 att. Dei plögde goingora dei.
3. Brosegrodd eng "grindgjekk" dei. Hadde sauen
 1) fusk l.

i gjendar bestleður slík mark, og dá kom
 mossen ~~best~~. Þrasfró þreka di iðkjí anna
 enn di seim tídu kemur sope lövgafo
 et og ha det i ein ráker som skulle leg-
 gjaft att. Vart di jant mytji hammuld
 (höymuli).

4. Já di laga opna veitur. Iðkjí vat-
 ning.

5. Leng vart gjöðla onud vinturgjöðsel
 men iðkjí utsláttar. Frá gamal tíd.
 Til enggjöðsel vart þreka det som var
 att nár ein hadde gjöðla ráksano.
 Sérleg kuggjöðsel til enggjöðsel. 8 lass
 þá málet var vanleg.

6. Enei. Hóyt frá slík eng sa di var
 lobári. Da va fot mytji lobáru te at
 "di vil et da".

7. Já. Eui eitlu alltíð fjöset i ein
 bakki fot á fá "larig" som di kalla
 det. Eui. Kemur kemtíð grava smá
 veitur. Enei. Enei.

8. Om hausten. Já. Gjöðselkíngi om
 hausten gjöðdi di mid "lovaque".
 Lessa þá mid reka i gamal tíd kring
 1880. Seinaru laga di seg gjeip (gajlar)
 av þv. Þá tok rindan þu til á
 laga gajlar av jarn, mid 3 tendar
 i þvav. Því gjöðla var "spreidd", had-
 de di huster til á draga i "risdrogd"
 over som smuldra gjöðla. Kring
 hundradárskíftit kom hjápgajlar i
 þreka.

9. Já. Enei. Þeitingi vart gjöft fot á
 spare mest möguleg þá hóyt. Eft vart
 bita til kring 1905-1910 dá seim tok til
 "þubbl"

med kurling. Det som vart beita om
hausten vart og beita om våren.

10. Ja, stei, ein kan ikkje seia det. Kengi
vert beita no og. Berre når det er første
års eng og jordkonen er laus, kan ein
gjirda det inn så ikkje brøtra skal
gnaga for mykje eller brø opp jordi.
11. Stei, ikkje anna enn når ein reinska
eng om våren kenne ein skrappa opp
"kjerjitræane" og smeldra dei med riva
ein bruka. Ikkje anna reidskap enn riva.
12. Hadde di anten inn i somarfjaset
eller heimfjaset. Somarfjaset stod
jamt tett rifor innmarksgrensa.
Kenne ha fleire fjøs, når innmarki
var vid. Bja 5.
13. Hadde di ute berre når det var verleg
godt utv om haustane da dei stod botken
på havi. (kyttu). Sauene hadde di i gvin-
dar.
14. Kyttu vart samla saman i 12 lidi om
dagen for å mjølkast. Dei så at dei "stau-
ld." Her er mange namn etter det:
Staularstaden, Staulbergu, Staulrusjan.
Etter staulingi måtte gjatarane etter
færre brøtra.
Sauene hadde di som fós nemnd i
Gvindar. Dei "grindgjekk" å grindgang
eignu. Fart mykje gras der dei hadde
grindgält. Ikkje utslåttone, men der
det var "sklinna" (lite gras). Sist eg
hugsar nokon hadde gvindar, var kring
1906-8. Fart flytta annantvar dag.
Ljódsla etter sauene vart ikkje spoida
utovv.

15. Stei, slikt var ikkje her.
16. Stei.
17. Gjetaren som hadde gjøtt om dagen fekk "gjeiltbedde", leysa mid gomme var mest vanlig. Desse dagar som jonsokdagen og søndagane var det ekstra mykje "gjeiltbedde" (gjetleitar). Alle som hadde kyr i kvernarki gav "gjeiltbedde" slike dagar, så gjetaren kunne ha fanget fullt.
18. Stei.
19. Ei har So gardsnamnet Tröan som sikkert kjem av Trö. Her og brukta om engstykke. Likeins: Grindbakken, Grindhøyen (haugen).
20. Hadde ikkje sator. Full kost.
21. Ja. Dei kunne gjødsle både mid fiskerhovud, tang, aske og sild. Den siste la dei helst mid i kompost. Dei driv fiske mid side av gardsbruket. Når dei gjødsle mid fiskerhovud hadde dei ei slaps klukke som dei slo hol i marki mid, så frødde dei eit fiskerhovud mid i kvart hol.
22. Kein stor part av høyet fekk dei på åkverneiv. Åbrane vart brukta år etter år. Stoko av høyet var dei og etter i fjellet. Då tok dei "teilong" (røsting) og tang og tare (kutar). Dei valna til og mid hestegjødsel og gav kyrne.

Nils Alexandersen

Nordl.
Vega

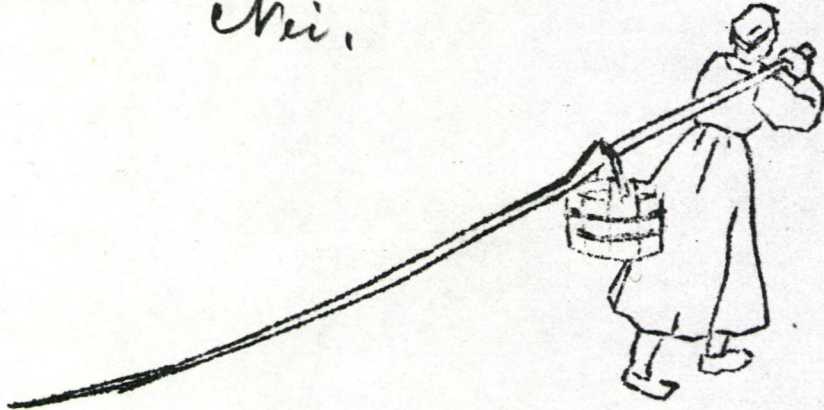
NORSK ETNO OG ISK GRANSING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDEN

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handvirket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det?

Nei.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel?

Nei

Har ein bruka kumøkk til brensel?

Ja